

YENİ DÖNEM'DE DENETİM MESLEĞİNE HAZIRMİYİZ ?

● **Yahya ARIKAN***

Günümüzde; finansal anlamda ülkelerarası sınırın ortadan kalkması, teknolojinin gelişimi ve bilgi toplumunun sınırsız imkânları ile zaman ve mekân kavramlarının önemini yitirmesi sonucu denetimin dünya da yeniden önem kazandığı ve yapılandığı bir süreç başlamıştır.

Yaşadığımız bilgi çağında rekabet ve değişim, hızlı ve yoğun bilgi kullanımının değerini arttırmış ve bilgi stratejik bir önem kazanmıştır. Bilgi çağında, şeffaf ve güvenilir finansal bilgilere duyulan ihtiyacın artması, üretilen finansal bilgi ve raporlamanın şeffaf ve güvenilir olmamasının bugün yaşandığı gibi işletmeler ve ilgili taraflar için itibar ve varlıklarını yok edici sonuçları, saydamlığa ulaşmada denetim mesleğinin görev ve sorumluluklarının değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır.

Dünyadaki gelişmelerin bilgiye dayalı muhasebe denetim mesleklerini, ön plana çıkardığı günümüzde; işletmelerin tüm faaliyetlerinin denetlenmesi ve denetim mesleği için ortak standartların uygulanması bir zorunluluk olmuştur.

Ülkemizde, uluslararası standartlara uyumlu muhasebe ilke ve politikalarına ilişkin gelişmeler 1990'ların başında yer almaya başlamıştır. Avrupa Birliği uyum sürecini ve küreselleşmeyi izleyen Türkiye için, Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarıyla (UFRS) uyumlu olmak ve bu standartları uygulamak kaçınılmaz olmuştur. Bu nedenle, 3568 sayı-

* İSMMMO Başkanı

lı kanunla yetkili kılınan TÜRMOB UMS ve UFRS ile uyumlu ulusal muhasebe standartlarımızı geliştirmek için çeşitli çalışmalarda bulunmuştur.

Bu süreç’ de, Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu (TMSK) kurulmuştur.

TMSK, Uluslararası Muhasebe Standartlarının (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) tamamını çevirecek Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) olarak yayınlamıştır.

Şu günlerde, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurumunun (IASB) KO-BİLER için hazırladığı taslağa paralel olarak, Muhasebe Standartlarının basitleştirilmiş bir seti görüşülme ve hazırlanma aşamasındadır.

Ayrıca TÜRMOB tarafından Türk denetleme standartlarının oluşturulması, yayınlanması ve güncellenmesi çerçevesinde Türkiye Denetim Standartları Kurumu (TÜDESK) oluşturulmuştur.

Bu anlamda, hem uluslararası standartlara uyum tasarısı düşünülerek hem de ilgili makamlarla ilişkilerin ve karşılıklı değişimin başlatılmasına ilişkin istek göz önüne alınarak, TÜRMOB, Türkiye’nin de üyesi olduğu Uluslararası Muhasebeciler Federasyonunun (IFAC) kurulu olan Uluslararası Denetleme ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından çıkarılan denetim standartlarını Türk Denetleme Standartları ile Uluslararası Denetleme Standartları arasında karşılaştırma yapabilme amacı önemli çalışmalar yapmıştır.

Bugün Ülkemizde denetim uygulamalarına yönelik bazı kurumlar, kendileriyle ilgili alanlarda yasal düzenlemeler oluşturmuştur.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), halka açık şirketler, yatırım kuruluşları, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) , Banka, Leasing ve Factoring kuruluşları,

Sigorta Genel Müdürlüğü, sigorta şirketleri

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), enerji faaliyetiyle ilgili şirketlerin denetimine yönelik düzenlemeler yapmıştır.

Buna ek olarak, Uluslararası Ticaret, Kredi Sözleşmeleri, Yabancı Sermaye

Akışı, Şirket Birleşmeleri ve Şirket Devralmaları gibi çeşitli faktörlerden dolayı, Türkiye'deki kurumların büyük çoğunluğu UFRS ve Uluslararası Denetim Standartlarına tabidir.

Yeni Türk Ticaret Kanun tasarısı, halka açık olsun ya da olmasın, tüm işletmelere muhasebe ve finansal raporlama konularında, UFRS'ye uyma ve Uluslararası Denetim Standartlarına göre denetlenme şartı getirmektedir.

Artık tüm yönleriyle, uluslararası finansal raporlamada ve denetim standartlarında Türkiye için yeni bir dönem başlayacaktır.

Günümüzde modern anlamda muhasebenin görevi işletme sahibi ve işletme ile ilgili taraflara işletme hakkında doğru, yeterli bilgiyi sunmaktır. Bu açıdan bakıldığında muhasebe bilgi içindir.

Muhasebe mesleği hem düşünen hem de düşündüren bir meslek olduğu unutulmamalıdır. Geleceğin muhasebecileri yalnızca bilginin üretilmesi değil, karar alma ve analiz etmede de etkin olacaktır.

Bugün meslek mensuplarının mesleki faaliyetleri incelendiğinde muhasebe bilgileri vergi otoritesine sunulduğundan muhasebenin vergi için olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu nedenlerden dolayı faaliyetlerin tamamının elektronik ortamda yapılıyor olması, ekonomik krizler sonucunda işletmelerin kapanması, yatırımların durması mesleki faaliyet alanını daraltmış ve meslek mensuplarını ekonomik olarak sıkıntıya sokmuştur.

Yeni Türk Ticaret Kanun tasarısında yansıma bulan kurumsal yönetim ilkeleri, bağımsız denetim kuruluşlarına özgü düzenlemeler muhasebe denetim mesleğinde yeni bir dönemin başlangıcı olacaktır.

Bu kanunda yer alan mali raporlama ve denetim süreçleri ile ilgili düzenlemeler kısaca değerlendirildiğinde de:

- 1- Tüm ticari işletmelerin muhasebe düzeninde, uluslararası finansal raporlama standartları ışığında hazırlanan Türkiye Muhasebe Standartlarının esas alındığı,
- 2- İşletmelerin "küçük-büyük işletme" statüleri ile sınıflandırılarak, her bir sınıf açısından farklı bir muhasebe düzeni ve denetim anlayışı getirildiği,

3- Kamuoyu aydınlatma ilkesine ağırlık verildiği ve özellikle kurumsal bilgilerin şeffaflaşmasının amaçlandığı,

4- Yalnızca mali tabloların değil, hak sahiplerine bilgi veren yıllık raporunda denetçi tarafından denetleneceği, bu denetimden geçmeyen mali tablolar ve yıllık raporun düzenlenmemiş hükmünde olacağı,

5- Mevcut kanunda yer alan murakıplık müessesesinin kaldırıldığı, mali denetimin dış denetçiler tarafından gerçekleştirileceği,

- İşlem denetimi ve denetçileri
- Özel denetim ve denetçisi
- Hesap denetimi ve denetçileri.

Olmak üzere üç çeşit denetim ve denetçinin tanımlandığı,

6- Şirketlerin ölçeğine göre dış denetimin, bağımsız denetim kuruluşu, SMMM ve YMM tarafından yapılacağı,

7- Yönetim kurulunun etkin, verimli ve hesap verebilir bir şekilde çalışmasının ön plana çıkarıldığı,

8- Profesyonel yönetimin teşvik edildiği, bu çerçevede ‘‘bağımsız – bağımsız olmayan ‘‘yönetici ayırımına yer verildiği,

9- Hisse senetleri borsada işlem gören şirketler için ‘‘Tehlikelerin Erken Teşhisi Komitesi’’ şeklindeki uygulamalarla bir anlamda risk yönetiminin öngörüldüğü görülmektedir.

Bugün ülkemizde de ekonomik krizle birlikte karşılaşılan yolsuzlukların Avrupa Birliğine uyum ve müzakere süreci Bağımsız denetim, iç denetim, risk yönetimi ve iç kontrol sistemi ile ilgili uluslararası standartlarda yasal düzenlemelerin yapılmasını ihtiyaç haline getirmiştir.

Bu yasal düzenlemelerin yapılması ve sürecin başlamasıyla muhasebe denetim mesleğinin faaliyet alanı, sadece vergi ve finansal tabloların hazırlanması değil bunların dışında

- Bağımsız Denetim,
- İç Denetim,
- Risk Yönetimi,
- Derecelendirme, konularını da kapsayacaktır.

Sonuç olarak mecliste görüşülmekte olan Türk Ticaret Kanunu'nda bugüne kadar işlevini yerine getiremeyen murakıplık müessesesinin kaldırılması, mali denetimin dış denetçiler tarafından gerçekleştirilmesi, finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanması ve bunun şirketin ölçeğine göre bağımsız denetim kuruluşu veya SMMM, YMM tarafından yapılması, denetçi, işlem denetçisi ve özel denetçi kavramlarının tanımlanması, muhasebe denetim mesleği adına önemli gelişmeler olacaktır.

Yeni dönem için ne kadar hazırız veya hazır olmamız için neler yapmalıyız?

Bilgi ve deneyimlerimizi, bu konudaki yetkinliklerimizi, araç ve tekniklerimizi gözden geçireceğimiz bir dönem başlıyor. TÜRMOB tarafından başlatılacak sertifikaya bağlı eğitim süreci meslek mensuplarının yetkinliklerini, bilgi ve deneyimlerini geliştirmeleri açısından önemli bir kazanım olacaktır. Tabii bu değişim ve öğrenme süreci aynı zamanda iş, eğitim, kariyer ve uzmanlık fırsatları olarak da meslek mensuplarına yeni bir ufuk kazandıracaktır.

Yarın meslek mensupları için denetim mesleği eğitim süreci olarak başlayacaktır. Bugüne kadar alışlagelmiş çalışma usullerimizden farklı, yeni çalışma usul ve esasları içinde rol ve sorumluluklarımızı yerine getirmemiz gerekecektir.

HAKEMLİ YAZILAR

REFEREED PAPERS

